

Monumentnummer*: 532502

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **07 oktober 2016**
Kadaster deel/nr **82749/118**

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Werkhoven	Bunnik	Utrecht

<i>Locatienaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Beverweert, Werkhoven	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Werkhoven	E			542
Werkhoven	B			926

*Omschrijving***

Ijzeren brug (Werkhoven, Beverweert).

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

IJZEREN BRUG (Werkhoven, Beverweert) gelegen ten noorden van het dorp Werkhoven en onderdeel van de Molenhoeftlaan / Beverweertseweg. Ter plaatse heeft eerder een (houten) brug gelegen, maar deze is vervangen bij de bestemming van de Kromme Rijn tot inundatiekanaal, rond 1870. De militaire achtergrond van de brug is indirect afleesbaar via de relatief zware constructie; de functie is echter zowel civiel als militair geweest. Er zijn vanaf ongeveer 1870 meerdere bestaande bruggen over de Kromme Rijn vervangen of nieuwe gelegd. Dit gebeurde vanwege verbreding van de rivier en/of omdat ze een functie binnen de landsverdediging moesten gaan vervullen als onderdeel van een 'terugtochtweg'. Ze dienden dan voor troepen van het Nederlandse veldleger die vanuit de Grebbelinie terug gingen op de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Na de terugtrekking van deze troepen diende een voorbereide vernieling van de bruggen plaats te vinden. Enige van de bruggen - in verschillende uitvoeringen - bestaan intussen nog in meer of minder authentieke vorm. Het ophalen of verwijderen / vernietigen van bruggen is sinds de oudheid een middel om indringers te weren. Niet alleen werd

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zo de passage van een waterloop, een droge of een natte gracht of een terreindiepte belemmerd dan wel vertraagd, maar ook moest een aanvaller zelf zorgen voor middelen om de barrière eventueel zelf te nemen. Houten bruggen waren relatief snel te vernietigen, desnoods door ze in brand te steken. Stenen bruggen vergden een grotere en meer tijdrovende ingreep, al kon een springlading soms snel het gewenste effect sorteren. Met de komst van ijzeren bruggen - in de loop van de 19e eeuw op grote schaal toegepast in vele varianten - bleef de tweede mogelijkheid bestaan, maar verdween de eerste. Het opblazen van bruggen was kapitaalvernietiging en gebeurde alleen in uiterste noodzaak. Een manier waarop ijzeren bruggen afgesloten konden worden was die van het uitnemen of ontoegankelijk maken van (kleine) delen ervan. Dit laatste is bij deze brug niet het geval geweest daar de liggers van hoofd tot hoofd reiken. De brug ligt in en aan de Molenhoeflaan / Beverweertseweg, die behoorde tot de terugtochtwegen voor troepen van het Nederlandse veldleger. De brug ligt schuin over de Kromme Rijn en verkeert in grotendeels authentieke staat.

Omschrijving

IJZEREN BRUG (Werkhoven, Beverweert) over de Kromme Rijn en deel uitmakend van de Molenhoeflaan / Beverweertseweg. Van de scheluw gebouwde brug (lengte ca. 8 m, breedte ca. 4 m) resteren in authentieke staat de beide gemetselde landhoofden met natuurstenen elementen en aansluitend schuin uitwaarts geplaatste en tamelijk steil opgemetselde vleugels, waarin vlechtingen. De brug omvat verder nog de authentieke, genagelde ijzeren liggers, die worden ondersteund door schuin geplaatste jukken. De brug is voorzien van een wegdek van houten beplanking, dat aan weerszijden wordt geflankeerd door ijzeren leuningen op drie niveaus, waarvan de bovenste eindigen in een krul en die elk worden gedragen door acht ijzeren balusters.

Waardering

De IJZEREN BRUG (Werkhoven, Beverweert) over de Kromme Rijn en deel uitmakend van de Molenhoeflaan / Beverweertseweg is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op en ontstond als uitvloeisel van: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw),

Het betreft hier een onderdeel van omstreeks 1870, namelijk een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van de historische weg- en waterbouwkunde in de vorm van een brug voor civiele en militaire doeleinden.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

Het onderdeel is gaaf gaaf bewaard omdat het vrijwel zonder wijzigingen in functie is gebleven.

Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het een voorbeeld is van een in speciaal ten behoeve van een terugtrekkend leger tot stand gebrachte brug, die tevens een civiele functie diende.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Fort, vesting en -onderdelen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument